

Vlaams
Parlement

vergadering **C348**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en
Inburgering

van 29 juni 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, en aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de krachtlijnen van het ondernemingsplan 2021 van Audit Vlaanderen – 3952 (2020-2021)	3
VRAAG OM UITLEG van Maxim Veys aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de aanpak van de lokale besturen en verenigingen in de strijd tegen menstruatiearmoede – 4006 (2020-2021)	6
VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de vaststellingen van het project Safer Cities over plaatsen waar seksuele intimidatie voorkomt – 4101 (2020-2021)	9
VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de ongebruikte coronazelftests in scholen – 4075 (2020-2021)	16

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, en aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de krachtlijnen van het ondernemingsplan 2021 van Audit Vlaanderen – 3952 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Minister, ik had mijn vraag ook ingediend bij de minister-president, maar ze is naar deze commissie doorverwezen. Bedankt dat ik in deze commissie te gast mag zijn.

Vorige maand maakte Audit Vlaanderen zijn ondernemingsplan 2021 bekend. Dat bouwt verder op het meerjarenondernemingsplan 2020-2024 en bevat heel wat initiatieven die dit jaar zullen worden ontplooid, onder andere op het vlak van de versterking van het organisatie- en risicobeheer binnen de Vlaamse administratie, het optimaliseren van de afstemming tussen de verschillende auditactoren, de ondersteuning van initiatieven ter bevordering van cyberveilige steden en gemeenten enzovoort. Stuk voor stuk gaat het hier om belangrijke initiatieven en doelstellingen.

Tegelijkertijd bevat het ondernemingsplan de doelstellingen met betrekking tot de interne werking. Er worden een aantal acties omschreven die zullen worden ondernomen voor een aantal risico's. Ik zal die risico's hier niet opsommen wat ze komen terug in de vraag die ik daarover zal stellen.

Een performant werkende auditdienst is van ontzettend groot belang voor zowel de Vlaamse overheidsdiensten als de lokale besturen. Zij leveren een ontzettend grote bijdrage aan het beheersen van de diverse risico's waarmee deze worden geconfronteerd. De dienst is de afgelopen jaren zeker uitgegroeid tot een belangrijke partner van de overheden voor wie ze werken. Zoals Audit Vlaanderen in zijn ondernemingsplan terecht opmerkt, creëren zij "een toegevoegde waarde bij de uitbouw van efficiënte, effectieve, ethische en kwaliteitsvolle organisaties". Dat neemt niet weg dat over de vooropgestelde doelstellingen ook wel enige vragen kunnen worden gesteld.

Er wordt aangegeven dat binnen de Vlaamse administratie verder werk moet worden gemaakt van de professionalisering van de auditcomités binnen de agentschappen. Hoe wordt dat verder aangepakt en welke specifieke rol speelt Audit Vlaanderen daarbij? Hoe worden de activiteiten van Audit Vlaanderen afgestemd op de werking van de auditdiensten van de agentschappen?

Er wordt verwezen naar het risico op verhoogde uitval en het verloop van personeel ten gevolge van demotivatie. Welke maatregelen neemt Audit Vlaanderen concreet om die risico's te beperken?

Er wordt melding gemaakt van een risico op een mismatch tussen de beschikbare en vereiste competenties. Is dat een gegeven dat zich nu al bij Audit Vlaanderen voordoet? Heeft men binnen de organisatie al vastgesteld dat ze niet over de vereiste competenties beschikken om de uitdagingen waarmee ze geconfronteerd worden aan te gaan? In welke mate ondervindt Audit Vlaanderen problemen om de vereiste profielen aan te werven?

Opvallend is het risico met betrekking tot het gebrek aan visie rond ICT. Welke inspanningen zullen worden geleverd om op dat vlak zeker up-to-date te blijven en een duidelijke visie te ontwikkelen?

De voorbije maanden kwamen ook regelmatig incidenten aan het licht over organisaties die werden gehackt. Cybersecurity is en blijft dus een zeer belangrijk aandachtspunt waarop volop moet worden ingezet. Welke initiatieven plant Audit Vlaanderen in dezen? En in welke mate hypothekeert het risico met betrekking tot het gebrek aan visie rond ICT mogelijksterwijs de activiteiten die Audit Vlaanderen wil ondernemen inzake cybersecurity?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer De Roo, welkom in onze commissie.

De samenwerking tussen Audit Vlaanderen en de auditcomités binnen de agent-schappen is gericht op een kwaliteitsvolle en efficiënte invulling van de interne auditfunctie met respect voor ieders autonomie, eigenheid, rol en verantwoordelijkheid. Het concept 'single audit' staat daarbij centraal. We proberen dubbele controles maximaal te vermijden en waar mogelijk bouwt Audit Vlaanderen verder op de werkzaamheden van de overige interne auditdiensten, of worden opdrachten, waar nodig, gezamenlijk aangepakt.

Audit Vlaanderen ontplooidde in overleg met de interne auditdiensten en auditcomités binnen het werkerrein verschillende initiatieven voor professionalisering. Zo creëerden ze een praktische handleiding voor de werking van een auditcomité met goede praktijken en voorbeelden. Er is een auditcomitécharter als deel van het bredere charter goed bestuur, er is het jaarlijks overleg waarbij auditcomités van elkaar kunnen leren en ervaringen kunnen delen. En er is ook een opleiding voor nieuwe leden van auditcomités.

Audit Vlaanderen voert daarbij periodiek kwaliteitstoezicht uit op de werking van de auditcomités en auditdiensten binnen zijn werkerrein. Audit Vlaanderen waakt daarbij ook over zijn eigen kwaliteit.

Het tweede deel van uw vragen betreft eigenlijk risico's die in het ondernemingsplan van Audit Vlaanderen geïdentificeerd werden.

Net zoals verwacht wordt van de andere entiteiten binnen de Vlaamse administratie, past Audit Vlaanderen daarom ook zelf risicomangement toe om zijn eigen werking bij te sturen, waar nodig te optimaliseren en voorbereid te zijn op de belangrijkste risico's die zich kunnen voordoen. Het is dankzij het systeem van risicoanalyse dat de organisatie zich periodiek een spiegel voorhoudt en kritisch naar zichzelf kijkt en verbeterpunten detecteert voordat de problemen zich voordoen. Voordát de problemen zich voordoen, dat is natuurlijk heel belangrijk.

Audit Vlaanderen beschikt zo momenteel over de belangrijkste competenties die nodig zijn, maar wil reeds voorbereid zijn op de toekomstige ontwikkelingen in audit. Dat risico op een toekomstige mismatch tussen competenties en noden zal Audit Vlaanderen geclusterd aanpakken onder het project 'Uitwerken HR-beleid en competentiemanagement'. In dat project zal Audit Vlaanderen de structurele noden aan vaardigheden verder in kaart brengen. Als – ik zeg het in de voorwaardelijke wijs – een kloof vastgesteld wordt tussen de beschikbare en de vereiste competenties, zal de afweging gemaakt worden of deze kloof ofwel via interne competentieopbouw, ofwel via talentontwikkeling ofwel via het extern inhuren van competenties kan worden gedicht. Binnen datzelfde project zal ook het risico op verhoogde uitval en op verloop van personeel ten gevolge van demotivatie aangepakt worden.

In het Jaaractieplan Welzijn 2021 van Audit Vlaanderen zijn reeds de welzijnsaspecten opgenomen die een belangrijke rol spelen bij het uitwerken van concrete acties. Zo zal Audit Vlaanderen bijvoorbeeld aandacht besteden aan de verbondenheid en het psychisch welzijn bij veelvuldig thuiswerken bij het ontwikkelen van het afsprakenkader hybride werken.

Het risico 'gebrek aan visie rond ICT', waar u naar verwijst, werd geïdentificeerd in de risicoanalyse van 2019. De analyse in 2019 maakte dus duidelijk dat er op ICT-vlak nog ruimte voor verbetering was. Audit Vlaanderen meldt me dat dit risico vooral te maken had met de werking van enkele gebruikte ICT-systemen op dat moment en de evolutie naar een nieuwe ICT-omgeving, die altijd ook wel wat kinderziektes met zich meebrengt. In 2020 werd de risicoanalyse geactualiseerd en werd dit risico beduidend lager ingeschat. Dat is dus een positieve evolutie. Inmiddels heeft Audit Vlaanderen ook een ICT-beleid en visie voor 2021-2022 uitgewerkt.

In het ondernemingsplan staat ook een plan van aanpak om blijvend in te zetten op een kwaliteitsvolle inzet van ICT binnen Audit Vlaanderen. U kunt al die specifieke verbeteracties in het ondernemingsplan lezen. Dat gaat bijvoorbeeld over meer opleidingen, sterkere opvolging van updates van systemen enzovoort.

Inzake cyberveiligheid voert Audit Vlaanderen sinds 2017 zelf audits uit in de Vlaamse administraties en in de lokale besturen. Vorig jaar heb ik in samenwerking met Audit Vlaanderen ook het initiatief genomen om lokale besturen te cofinancieren wanneer zij een audit cyberveiligheid laten uitvoeren door een gespecialiseerd bedrijf. Niet minder dan 115 gemeenten maakten hier al gebruik van. Dat is meer dan 1 op de 3, een opvallend cijfer. Het duidt ook op het bewustzijn bij onze lokale besturen dat daarrond gewerkt moet worden.

Om al deze inspanningen omtrent informatiebeveiliging en cybersecurity goed te kunnen uitvoeren, wordt een beroep gedaan op gespecialiseerde IT-auditoren en ethische hackers, deels ook extern ingehuurde experts. Audit Vlaanderen heeft groeiende en bewezen expertise in de materie cyberveiligheid, zoals de voorbije jaren gebleken is. Het is voor mij en vele organisaties een betrouwbare partner voor initiatieven inzake cyberveiligheid. Daarnaast werkt Audit Vlaanderen als mature organisatie in alle transparantie aan de optimalisatie van zijn interne ICT, wat intussen ook daaromtrent tot verbetering heeft geleid.

Ik hoop dat ik daarmee enkele antwoorden heb kunnen geven op uw terechtere vragen, mijnheer De Roo.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Dank u, minister, voor uw uitgebreid antwoord. U hebt mij over een aantal zaken ook in zekere zin gerust kunnen stellen. Er worden een aantal risico's vastgesteld en uit de uitleg die u gaf, blijkt dat Audit Vlaanderen die goed oppakt.

Ik zou nog eventjes willen inzoomen op die cyberveiligheid, dat is een heel belangrijk thema. Het is goed dat meer dan een op drie gemeenten die stap al zetten om daar audits over te ondernemen maar er is nog werk aan de winkel om ook andere gemeenten ervan te overtuigen om veilig met informatie om te gaan. Ik heb u dat ook horen zeggen maar ik wilde toch nog eens benadrukken dat het heel belangrijk is om daar samen met een aantal gespecialiseerde diensten en met Audit Vlaanderen en andere auditororganisaties stappen in te zetten.

Wat ICT betreft, ben ik tevreden met uw rechtzetting. Ik ben blij dat de visie van een aantal jaren geleden geactualiseerd is en dat het risico kleiner wordt maar sowieso zullen ICT en infrastructuur in de toekomst nog meer hand in hand gaan

met cyberveiligheid en veiligheid van data. We zullen in de toekomst steeds meer data gebruiken en nodig hebben.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer De Roo, ik dank u nogmaals voor uw vraag. Dit belangrijke thema is in onze commissie al meermaals aan bod gekomen en zal in de toekomst inderdaad alleen maar belangrijker worden. We zullen meer met data werken maar daarnaast is er het probleem van hacking wat onze privacy en veiligheid in gevaar kan brengen. We moeten daar dus werken aan meer bewustzijn en aan een betere bescherming. Dat is een project dat ik samen met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) wil verderzetten. Ik denk aan de actie cyberveilige gemeenten die we samen met de VVSG hebben uitgewerkt. U weet dat we met de Hogeschool West-Vlaanderen, Howest, samenwerken waarbij studenten als ethische hackers functioneren. Verder werken we ook aan een toolkit met handvaten voor de gemeenten die dan met die toolkit aan de slag kunnen gaan om hun eigen ICT-infrastructuur verder te beveiligen.

Dit onderwerp moet hoog op de agenda blijven staan. We weten dat hackers met slechte bedoelingen zich ook steeds vernieuwen. Wij moeten proberen voorop te blijven in die strijd en de beschermingsmuren voldoende hoog te houden ten aanzien van onze organisaties.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Ik denk dat alles gezegd is maar er is nog veel werk aan de winkel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Maxim Veys aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de aanpak van de lokale besturen en verenigingen in de strijd tegen menstruatietoestand
– 4006 (2020-2021)**

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Caritas Vlaanderen publiceerde in september 2020 het rapport 'Dubbel taboe: Menstruatietoestand in Vlaanderen.' Het ging om een heel brede bevraging bij vrouwen en daaruit blijkt dat menstruatietoestand absoluut geen randfenomeen is in Vlaanderen. 12 procent van de Vlaamse jonge meisjes en vrouwen tussen 12 en 25 jaar geeft aan dat ze wel eens niet genoeg geld heeft om menstruatietoestanden te kunnen kopen. Bij jonge vrouwen die leven in materiële deprivatie loopt dit zelfs op tot 45 procent. Daarnaast gaf 4 procent aan af en toe eens te spijbelen omdat ze geen toegang hadden tot menstruatietoestanden en gaf 5 procent aan daardoor geen vrijetijdsbesteding te hebben. De impact op jonge meisjes en vrouwen is absoluut niet te onderschatten.

Ondertussen leeft het onderwerp in het maatschappelijk veld. Heel wat mensen hebben actie ondernomen, vooral dan het middenveld. Zo hield de vzw topidee een T-shirtcampagne om de problematiek op de kaart te zetten. BruZelle zamelt menstruatietoestanden in en zorgt ervoor dat die op scholen terechtkomen. Zo hebben ze ervoor gezorgd dat in alle middelbare scholen in Leuven en Tienen de toegang tot menstruatietoestanden gratis is.

En ere wie ere toekomt: Aarschot was de eerste stad met automaten voor gratis menstruatieproducten in alle middelbare scholen.

Minister, bent u het met Vooruit eens dat menstruatiearmoede een groot probleem vormt voor kwetsbare jonge meisjes en vrouwen? Op welke manier ondersteunt het Vlaamse gelijkheidsbeleid de strijd tegen menstruatiearmoede? Op welke manier worden de lokale besturen ondersteund indien ze hieromtrent beleidsmaatregelen willen ondernemen? Plant u op Vlaams niveau beleidsmaatregelen in de strijd tegen menstruatiearmoede? Bent u bereid om het goede voorbeeld te geven en gratis menstruatieproducten te voorzien in de toiletten van de Vlaamse instellingen?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Veys, zowel op armoede als op menstruatie rust nog steeds een taboe in onze samenleving. Het is de taak van onze maatschappij om dat dubbele taboe te doorbreken. 12 procent van Vlaamse meisjes geeft aan soms geen geld te hebben voor menstruatieproducten of meer dan één op de tien, wat ik een confronterend cijfer vind.

Toegang tot en beschikbaarheid van menstruatieproducten blijkt allesbehalve een evidentie te zijn. Menstruatiearmoede heeft zeer concrete gevolgen voor jonge meisjes en vrouwen. Het schaadt de gezondheid door de stress dat het met zich meebrengt. Er kunnen gevoelens van schaamte opduiken en de mogelijkheid bestaat dat die vrouwen infecties oplopen. Menstruatiearmoede sluit ook uit. Jonge meisjes komen snel in een sociaal isolement en lopen schoolachterstand op. Ook participatie aan sport- of andere activiteiten wordt zwaar gehypothekeerd. Het kan de zelfontplooiing van jonge vrouwen en vrouwen in het algemeen echt hypothekeken. Het is dan ook een problematiek die we meer dan ernstig moeten nemen.

Welke rol spelen wij in deze problematiek? We werken daarvoor samen in het kader van de interministeriële commissie Vrouwenrechten, waar Vlaanderen actief aan deelneemt. Ik ben blij met de engagementen die de leden van de interministeriële conferentie hier opnemen en zal als Vlaams minister van Binnenlands Bestuur en Samenleven zeker ook mijn steentje bijdragen. Ik kijk uit naar de resultaten en bevindingen van de proefprojecten die door minister Lalieux werden opgezet en die in Vlaanderen gecoördineerd worden door de Vrouwenraad. Het is een beetje zoeken naar de juiste methode om om te gaan met deze problematiek. In totaal gaat het over vijftien verschillende projecten, gaande van initiatieven die het taboe en de schaamte doorbreken tot het gratis verdelen van menstruatieproducten. Op basis van die proefprojecten zullen we een beter inzicht krijgen in wat functioneert en wat de meest adequate manier is om met deze problematiek om te gaan.

De leden van de interministeriële conferentie hebben afgesproken elkaar op de hoogte te houden van de vooruitgang van hun proefprojecten en de evaluaties, zodat er coherentie tussen de verschillende initiatieven is. Het heeft geen zin om allemaal op een andere manier te werken als er duidelijke modellen naar voren komen die effectief zijn.

We zien ook dat scholen, verenigingen en een aantal steden en gemeenten hier aandacht aan beginnen te schenken. Het Aarschot van Gwendolyn Rutten heeft hierin inderdaad het voortouw genomen met automaten voor gratis maandverbanden in alle middelbare scholen, maar er zijn ook andere gemeenten. Ik heb altijd de neiging om te vragen hoe het in Mechelen zit. Ook daar werken de stad, scholen en kansarmoedeorganisaties samen om een aanpak uit te werken. Geel onderzoekt in welke mate het de thematiek kan aanpakken via het OCMW en/of het plaatsen van automaten. In Lebbeke wil het bestuur inzamelpunten voor maandverband organiseren en de herverdeling ervan onderzoeken in samenwerking met de sociale

dienst van het OCMW. Er worden dus verschillende sporen bewandeld om de problematiek meer op het voorplan te brengen.

De eerste stappen richting sensibilisering lijken dus gezet. Ik wil steden en gemeenten aanmoedigen om goede praktijken uit te wisselen. Dit kan via het bestaande netwerk gelijke kansen van steden en gemeenten. Op die manier is het ook een lerend netwerk waar men van elkaar kan leren.

Wat betreft het eventueel gratis ter beschikking stellen van materiaal, lijkt op het eerste gezicht uit de onderzoeken en bevragingen de prioriteit bij de scholen en bijvoorbeeld ook het jeugdwerk te liggen. Ik wil de resultaten van de lopende proefprojecten afwachten om op basis daarvan, samen met mijn collega-ministers, de focus van het Vlaamse beleid te kunnen bepalen.

Intussen draag ik vanuit mijn Vlaamse toegankelijkheidsbeleid alvast bij aan deze thematiek. Samen met Inter promoten we het belang van het gratis openstellen van sanitaire voorzieningen en koppelen hieraan het concept van publieke toiletten voor iedereen. Deze toiletten worden standaard ingericht in de publieke ruimten van alle Vlaamse overheidsgebouwen en zijn tijdens de openingsuren ook ter beschikking voor iedereen. Dat is een voorafname op welke stappen er uit de proefprojecten blijken en die we dan verder kunnen zetten in samenspraak met de collega's van de Vlaamse Regering.

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Ik ben heel blij dat u het probleem erkent. Het is belangrijk dat we op dat vlak zeker overeenkomen. U zegt dat het de taak van de samenleving is om het taboe te doorbreken. Ik ben het daar absoluut mee eens. Ik ben er ook van overtuigd dat je een taboe doorbreken niet zomaar oplost met een decreet of een beleidsmaatregel. Dat is iets waar we op lange termijn aan moeten werken. Vooruit steekt op dat vlak ook de hand uit. In Aarschot bijvoorbeeld was er een goede samenwerking tussen de voorzitter van het OCMW van Vooruit en de burgemeester. Ik ben er toch wel trots op dat ze daar de vlucht vooruit hebben genomen.

U verwees naar de proefprojecten en ik wilde het daar ook nog over hebben. Op federaal vlak is daarvoor relatief snel 100.000 euro voor elke taalgroep vrijgemaakt. Het is belangrijk om de resultaten af te wachten, maar we mogen ook niet te lang wachten. De vaststellingen uit het onderzoek van Caritas zijn duidelijk. Het is belangrijk dat er zo snel mogelijk gratis toegang tot menstruatieproducten in de scholen komt. Dat heeft inderdaad al op de agenda gestaan in Mechelen, Geel en Lebbeke, maar voor mijn fractie mag het niet afhangen van de goodwill van lokale besturen. Het zou niet mogen uitmaken waar je woont om die gratis toegang te kunnen hebben.

Ik heb minister Beke al bevroegd. Hij wilde de besprekingen in de interministeriële conferentie afwachten.

Minister Bart Somers: Voorzitter, ik heb de laatste zinnen van de heer Veys niet meer verstaan.

De voorzitter: Het was inderdaad wat met horten en stoten op het einde.

Maxim Veys (Vooruit): Ik zal het even herhalen. Ik heb ook al de collega's in de Vlaamse Regering bevroegd. Van minister Beke kreeg ik niet veel gedaan, moet ik eerlijk toegeven. Minister Weyts gaf in januari al aan gesprekken met de scholen te voeren. Ik zou er toch voor willen pleiten om niet in gespreide slagorde te gaan, maar ik wacht nog op de uitkomst daarvan.

Minister, u verwees naar het Vlaamse toegankelijkheidsbeleid en om toiletten toegankelijk voor iedereen te maken. Komen er in die toiletten gratis menstruatieproducten? Ik denk dat dit met een beperkt budget snel te regelen valt. Het zou toch een goede zaak zijn om daar al de toon te zetten.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: We zijn het erover eens dat dit een probleem is waarvan we niet moeten weggijken. Dat heeft geen zin. We moeten het aanpakken, het zowel uit de taboesfeer halen als kijken naar welke oplossingen er zijn voor meisjes, jonge vrouwen en vrouwen die de financiële middelen niet hebben om menstruatieproducten aan te schaffen.

Deze aanpak moet ook coherent gebeuren. Dat is de afspraak die we hebben gemaakt binnen de interministeriële conferentie. De proefprojecten lopen af tegen het einde van het jaar. Het is dus niet dat het naar de Griekse kalenden wordt verschoven. Het is belangrijk om de proefprojecten goed te evalueren tegen het einde van het jaar om dan een beleid te ontwikkelen. Zoals u terecht zegt, zal dat een beleid zijn dat we samen met minister Beke en minister Weyts moeten bekijken. Het moet gebeuren binnen de schoot van de Vlaamse Regering. De focus moet niet liggen op het gratis ter beschikking stellen van menstruatieproducten voor iedereen, maar we moeten ons richten naar wie in kansarmoede zit en niet in staat is die zaken te kopen, naar wie kwetsbaar is in deze problematiek.

De benadering om vooral te focussen op scholen, lokale besturen en jeugdorganisaties vind ik goed.

Nogmaals, ik wil met een open geest afwachten wat er uit de proefprojecten komt, welke adviezen eruit voortkomen om dan op een gecoördineerde manier te bekijken wat het juiste antwoord kan zijn vanuit de Vlaamse overheid op deze problematiek, die u terecht aankaart.

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Minister, ik twijfel er niet aan dat u dit thema genegen bent. Ik zal nog een beetje geduld moeten hebben. Ik stel voor dat we begin januari samen de resultaten van de proefprojecten bekijken.

Voor Vooruit is dit toch een principiële kwestie. Het gaat om gratis toegang voor hen die het nodig hebben. Ik denk dat we daar wel een gulden middenweg in vinden. Het is belangrijk om dit te doen zonder mensen te stigmatiseren. In die zin vinden wij dat gratis menstruatieproducten voorzien in toiletten van scholen en de Vlaamse overheid een kleine moeite is, die voor velen een belangrijk verschil kan betekenen. Ik hoop dat we binnenkort die richting uitgaan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de vaststellingen van het project Safer Cities over plaatsen waar seksuele intimidatie voorkomt – 4101 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister, nog een probleem waar we niet van moeten weggijken, zoals u zonet zei. Twee jaar geleden vroeg Plan International aan zevenhonderd jongeren of ze al in aanraking waren gekomen met seksuele intimidatie in Brussel, Charleroi of Antwerpen. Maar liefst 91 procent van de meisjes antwoordde toen 'ja'. 36 procent van de jonge dames – meer dan 1 op de 3 dus – gaf aan dat ze in één van de grote steden te maken had gekregen met ongewenste aanrakingen.

Na dat onderzoek richtte Plan International het digitale platform Safer Cities op om via die weg de intimidatie in de steden beter in kaart te kunnen brengen. Van de meldingen die tot nu toe zijn binnengekomen, gaf één op de twee meisjes of vrouwen aan dat seksuele intimidatie een fundamentele invloed heeft op haar bewegingsvrijheid. Dat is maar liefst de helft. Ofwel mijden ze bewust bepaalde wijken of plaatsen, ofwel komen ze er nooit alleen, ofwel maken ze geen oogcontact, ofwel passen ze hun gedrag of kledij aan. Het gaat trouwens niet langer over bepaalde donkere steegjes 's avonds laat: de seksuele intimidatie komt steeds vaker overdag voor op plaatsen die op het eerste gezicht veilig lijken. Zo worden steeds meer meisjes en vrouwen lastiggevallen op weg naar school, op het openbaar vervoer, tijdens hun vrijetijdbesteding enzovoort. Deze getuigenis van een jongedame is veelzeggend: "Hij spuugde in mijn gezicht omdat ik niet inging op zijn versierpogingen."

Deze zeer zorgwekkende cijfers bevestigen het rapport van het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten uit februari van dit jaar. Dat maakt duidelijk dat 83 procent van de jonge vrouwen soms bang is op straat en dus openbare plaatsen mijdt uit angst om geïntimideerd of aangevallen te worden. In dat rapport wordt ook aandacht gegeven aan het verschil tussen enerzijds steden en anderzijds landelijke gemeenten.

Deze getuigenis van een 21-jarige West-Vlaamse uit Oudenburg zegt alles: "In mijn eigen dorp krijg ik nooit te maken met straatintimidatie, terwijl ik me in grootsteden vaak een stuk vlees voel. Daar krijg ik de ene opmerking na de andere naar mijn hoofd geslingerd. Ik word continu aangegaapt, nagefloten en lastiggevallen." Ze zegt letterlijk geen voet meer in Brussel te willen zetten.

Ayaan Hirsi Ali, de Amerikaans-Nederlands-Somalische schrijfster en onderzoekster en ervaringsdeskundige over islam en immigratie, stelde onlangs haar nieuwe boek voor met als titel 'Prooi: immigratie, islam en de erosie van vrouwenrechten'. Ze zegt daarin letterlijk dat de moslimimmigratie de rechten bedreigt van alle vrouwen in West-Europa. Ook zij geeft aan dat vrouwen zich in sommige buurten niet meer durven te vertonen omdat ze voortdurend door mannen worden lastiggevallen en uitgescholden. Ze schrijft terecht dat niet alle daders met een migratieachtergrond moslim zijn, maar een meerderheid wel.

Over deze onrustwekkende cijfers inzake de groeiende onveiligheid van meisjes en vrouwen in onze wijken, tweette u, minister: "De komende jaren focussen we niet enkel op slachtoffers en daders, maar ook op de rol van omstaanders. Want een kleine (re)actie kan al een groot verschil maken." Ik ben het daar overigens volledig mee eens. Ik denk dat de lafheid van omstaanders een zeer groot probleem is in de samenleving.

Minister, wat concludeert u uit het onderzoek en de resultaten van Plan International en hun digitaal platform Safer Cities? Bent u het, in het licht van deze onheilspellende cijfers, eens met de analyse van Ayaan Hirsi Ali dat dit vooral verband houdt met de moslimimmigratie? Denkt u dat deze cijfers aantonen dat onze steden en wijken de afgelopen decennia veiliger en aangenamer zijn geworden voor meisjes en vrouwen of integendeel? Welke conclusie of conclusies trekt u voor uw integratie- en inburgeringsbeleid? Denkt u dat het huidige beleid voldoende streng is

om onze steden en bepaalde wijken weer veiliger te maken, zodat ze door jonge vrouwen en meisjes niet langer worden gemeden of aangewezen als onaangenaam of onveilig? Plant u in dit verband specifieke acties om het integratiebeleid verder aan te scherpen?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Van Rooy, we hebben ongeveer twee maanden geleden, naar aanleiding van een ander rapport, dezelfde gedachtewisseling gehad over de problematiek van seksuele intimidatie in de publieke ruimte. Ik zal dus een beetje dezelfde antwoorden moeten geven.

Ik wil onderlijnen dat deze cijfers inderdaad heel confronterend zijn en wijzen op een reëel maatschappelijk probleem, waar ik mij al heel lang bewust van ben. Ook in mijn vorige hoedanigheid van burgemeester hebben wij heel veel acties ontwikkeld om dat probleem aan te pakken. We kunnen er niet van weggijken. Seksuele straatintimidatie is een vorm van gendergerelateerd geweld en hangt samen met seksisme. Het is een fenomeen waartegen we consequent moeten optreden. Het creëert niet alleen een onveiligheidsgevoel, maar het is onaanvaardbaar dat mensen angstig zijn, vermijdgedrag vertonen en niet graag in de publieke ruimte komen. Het maakt ook dat de vrijheid van vooral meisjes en vrouwen de facto wordt ingeperkt: ze gaan bepaalde buurten vermijden, hun kleding aanpassen en meer stress hebben wanneer ze over straat lopen. Dat is onaanvaardbaar. Tegelijkertijd wordt het gedrag van de pleger te weinig in vraag gesteld en moeten we vaststellen dat omstaanders nog te passief blijven. Er is de federale Seksismewet van 2014 om hiertegen op te treden. Het is mijn overtuiging dat men hier politieel en repressief streng tegen moet optreden. Daar waar de cijfers ons een spiegel voorhouden, kan de consequentie alleen maar zijn dat we dit probleem politieel en repressief ten aanzien van de daders heel consequent proberen aan te pakken.

Maar het rapport toont ook aan dat een louter politieel, repressieve aanpak waarschijnlijk onvoldoende is om een diepgaande vooruitgang te kunnen boeken in de problematiek. Slachtoffers zijn immers niet geneigd om aangifte te doen. Slechts 6 procent van de slachtoffers stapt naar de politie. Wij moeten dat cijfer echt omhoog krijgen en een situatie creëren waarbij mensen principieel en altijd naar de politie stappen. De politie moet ook heel ontvankelijk zijn voor zulke klachten.

Het probleem is ook dat straatintimidatie zich bovendien vaak voordoet in de anonimiteit, waardoor daders moeilijk te identificeren zijn.

We moeten dus inzetten op sensibilisering en bewustmaking, zowel ten aanzien van de slachtoffers als van de (potentiële) daders. Zij moeten inzien dat de schade die ze aanrichten met wat zij overwegen te doen onaanvaardbaar is, en dat de gevolgen daarvan groot kunnen zijn. Bovendien vind ik dat ook de omstaanders moeten worden geactiveerd om tussen te komen. Een andere verontrustende vaststelling van het rapport is immers dat slachtoffers van seksuele intimidatie getuigen dat ze weinig hulp krijgen van omstaanders.

97 procent en 91 procent van slachtoffers in respectievelijk Antwerpen en Charleroi, werd niet geholpen door omstaanders. 13 procent van de bevroegden geeft wel aan dat ze niet weet of er omstaanders waren. Ik kan begrijpen dat men op een dergelijk moment gestresseerd is en niet de hele omgeving bekijkt maar het gaat toch om heel hoge cijfers waaruit een gebrek aan bijstand door omstaanders blijkt.

30 procent van de slachtoffers in Brussel geeft dan weer aan dat omstanders wel ingrepen wanneer ze getuige waren van seksuele intimidatie. Volgens sommigen

is het verschil tussen Brussel en de twee andere steden dat er in Brussel de afgelopen jaren meer campagne is gevoerd. Ik kan daar zelf niet onmiddellijk een conclusie aan verbinden maar het valt wel op dat er een verschil is tussen steden over wat slachtoffers rapporteren.

Zoals ik eerder heb gesteld, vind ik het als minister van samenleven ontzettend belangrijk om de strijd tegen straatintimidatie aan te gaan. Binnen het gelijkemansbeleid zet ik in op het doorbreken van stereotiep denken. Dit doen we door zo vroeg mogelijk in te breken in het proces van internalisering van bepaalde verwachtingen over gender of eender ander onderdeel van iemands identiteit. Ik denk dan aan seksuele geaardheid.

Binnen het inburgeringsbeleid laten we nieuwkomers kennis maken met de belangrijke fundamenten van onze samenleving. De inzet van lokale besturen is daarbij volgens mij essentieel. Dat wordt ook aangegeven door Plan International, die daarom hun programma Safer Cities uitrollen samen met de lokale beleidsactoren. Lokale besturen hebben het beste zicht op de concrete contexten waarin straatintimidatie speelt en kunnen kort op de bal en op maat van die context ingrijpen. Ik denk dat het antwoord hier een sterk door het lokale bestuur aangedreven antwoord moet zijn. Zij hebben immers het repressieve luik, het politionele luik en het preventieve luik in hun portefeuille.

Er zijn al een aantal uitwisselingsmomenten van goede praktijken geweest tussen de lokale besturen. Zo werd op 3 maart de nieuwsbrief verspreid waarin het project Safer Cities en seksueelgeweld.be werd voorgesteld. Op 7 mei was er het lerend netwerk centrumsteden. Daar werd de aanpak seksuele straatintimidatie in Mechelen en Antwerpen toegelicht. Er was ook een toelichting van de omzendbrief COL 2013, van het vier- en vijfhoeksoverleg van de stad Gent en Sint-Niklaas, en van het project Safer Cities. Ook de kadermethodiek straatintimidatie van Sensoa werd daar besproken. Het gaat hier over kennisdeling binnen de centrumsteden.

Momenteel onderzoek ik op welke manier Vlaanderen de lokale besturen gericht kan mobiliseren en ondersteunen bij de aanpak van straatintimidatie en het activeren van omstaanders. Ik zal daarbij nagaan of ik het programma Safer Cities van Plan International kan inzetten. Vandaag zaten mijn kabinet en administratie trouwens samen met Plan International en werd al een eerste keer van gedachten gewisseld.

Het rapport van Plan International geeft aan dat seksuele intimidatie vandaag een groot maatschappelijk probleem is. Wat we niet kunnen afleiden uit het rapport is of dit probleem de afgelopen decennia al dan niet is toegenomen. Daarover zegt het rapport niets. Voor Vlaanderen houden we de vinger aan de pols via de gemeente- en stadsmonitor. De cijfers voor 2020 zijn net gepubliceerd. Daaruit blijkt dat zeven op de tien inwoners zich nooit of zelden onveilig voelt. Dat betekent dat drie op de tien mensen zich soms of regelmatig onveilig voelt.

Het onveiligheidsgevoel is in het algemeen licht toegenomen met 2 procent tijdens de voorbije drie jaar. Het onveiligheidsgevoel in de buurt ligt gemiddeld lager dan dat in de gemeente. In Vlaanderen ervaart 6 procent een onveiligheidsgevoel in de buurt ten aanzien van 8 procent in de dertien centrumsteden. Dat ligt dus niet zo heel ver uit elkaar.

In Vlaanderen ervaart 7 procent een onveiligheidsgevoel in de stad of gemeente ten opzichte van 12 procent in de centrumsteden. Ook daar zien we dat het onveiligheidsgevoel hoger ligt in de steden, wat ook normaal is, maar het ligt niet spectaculair veel hoger in de centrumsteden dan in de gemeenten.

Wanneer we inzoomen op de centrumsteden, zien we dat de cijfers heel uiteenlopend zijn. Sommige steden tonen een hoger onveiligheidsgevoel en mijddgedrag:

Oostende, Turnhout, Antwerpen, Sint-Niklaas en Aalst. Sommige tonen een lager onveiligheidsgevoel en mijddgedrag: Brugge, Hasselt, Leuven, Kortrijk. Mechelen ziet als enige centrumstad het onveiligheidsgevoel en het mijddgedrag dalen wanneer we kijken op buurtniveau. Daar ligt dat gevoel het laagste van alle centrumsteden. Daar voelt het laagste aantal mensen zich onveilig op buurtniveau. Mechelen is een superdiverse stad waar de veiligheidsproblematiek de voorbije jaren blijkbaar gunstig is geëvolueerd. Dat toont aan dat een gericht beleid zulke problemen ook kan counteren.

Onze lokale besturen worden geconfronteerd met tal van uitdagingen waar ze het hoofd aan moeten bieden maar ik denk dat deze uitdaging bovenaan de agenda moet staan.

Ik hoop dat ik u daarmee een aantal elementen van antwoord heb gegeven. Dit is eigenlijk gedeeltelijk een herhaling van wat ik u twee maanden geleden heb verteld met ook wat nieuwe informatie over de initiatieven die we sindsdien hebben genomen.

De voorzitter: Minister, het was vooral het gegeven van het project Safer Cities dat ons heeft overtuigd om de vraag ontvankelijk te verklaren. Uw antwoord gaf ook blijk van een evolutie ter zake.

De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister, er is inderdaad een lichte evolutie wat de cijfers betreft. U schetst het probleem op een degelijke manier. Het enige waar u natuurlijk niet op bent ingegaan, is mijn verwijzing naar de bevindingen van onderzoekster en schrijfster Ayaan Hirsi Ali die het probleem dat u met het nodige cijfermateriaal erkent, rechtstreeks koppelt aan de moslimimmigratie in onze wijken en steden. Ik zou graag hebben dat u daar eens op ingaat en voor de volledigheid zal ik toch ook herhalen, voor hier aan framing wordt gedaan of voor mijn woorden worden verdraaid, dat het uiteraard niet alleen een moslimprobleem is en dat er uiteraard ook niet-moslims zijn die zich hieraan zondigen. Het zou bizar zijn als dat niet zo was maar als ik anderzijds die bevindingen van Safer Cities voor mijn eigen stad Antwerpen op buurtniveau bekijk, dan zijn er buurten waar jonge studentes bijvoorbeeld – zij komen mij die verhalen soms vertellen – zich effectief onveilig voelen en buurten die zij mijden of waar zij hun gedrag aanpassen. Dat komt bijna een-op-een overeen met de buurten waar er inderdaad een overgrote meerderheid is van migranten voornamelijk uit de islamitische wereld. Dat is toch een vaststelling waar wij niet rond kunnen. Dat zijn buurten waar men zich veertig à vijftig jaar geleden, toen van die massamigratie nog geen of nauwelijks sprake was, volgens mij wel veilig voelde en niet te maken kreeg met nastaren, achternalopen, bespuwen en waar men zijn gedrag of kledij niet aanpaste. Dat was toen gewoon niet aan de orde.

Minister Somers, ik zou willen dat u dat erkent. Het zou al een grote stap vooruit zijn dat u zou erkennen dat daar een verband is en dat u daar – en dat zou dan mijn volgende vraag aan u zijn – veel strikter en selectiever op inspeelt in uw inburgeringsbeleid.

Ik heb dat ook eens gevraagd in verband met de Mohammed-cartoons. Ik heb u toen gezegd een onderscheid te maken bij de nieuwkomers die een integratie- of inburgeringstraject volgen, tussen moslims en niet-moslims. In dat traject moet bijvoorbeeld specifiek melding worden gemaakt van het feit dat wij hier Mohammed-cartoons tonen. U hebt dat niet willen doen. Wel, ik zou ook hier willen vragen om dat onderscheid te maken en specifiek in te gaan op het feit dat vrouwen gelijkwaardig zijn aan mannen en dat nafluiten, nastaren enzovoort niet mag in dit land, specifiek gericht aan islamitische nieuwkomers die een integratietraject volgen.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Ik wil even tussenkomen op dit thema omdat ik het een heel belangrijk thema vind. Samen met de minister deel ik de analyse dat het totaal onaanvaardbaar is dat vrouwen, meisjes zich niet in bepaalde delen van een stad durven te begeven uit angst te worden lastiggevallen. Als vrouwen zich niet meer in bepaalde gebieden durven te begeven, dan is dat eigenlijk een beperking van hun bewegingsvrijheid. Dat zou een elementair basisprincipe van onze samenleving moeten zijn.

Ik volg ook het principe dat we nieuwkomers dat duidelijk moeten maken, dat we iedereen dat duidelijk moeten maken. We moeten dat preventief doen. Wie echter niet horen wil, moet voelen. We moeten dus ook streng bestraffen wanneer dat nodig is.

Minister, ik volg u in uw probleemoplossing dat onze lokale besturen daar een heel belangrijke rol in zullen spelen. Ik ben dan ook heel blij met de initiatieven die worden genomen. Het is goed dat u nu onderzoekt hoe Vlaanderen daarin een rol kan spelen en hoe u de lokale besturen daarin kunt aanmoedigen. Parlementsleden zijn echter vaak ongeduldig en in dit thema ben ik extra ongeduldig, dus mijn vraag aan u is of u al een specifieke timing kunt geven over bepaalde projecten of mogelijkheden waarmee we de lokale besturen nog extra kunnen stimuleren.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Van Rooy, u verwijst naar Ayaan Hirsi Ali, een van de vele stemmen in het debat over gender en islam in dit geval, waar zij wel wat werk over heeft gepubliceerd. Ik denk dat ik de vorige keer ook al heb gezegd dat zij bij de voorstelling van haar werk 'Prooi' is geïnterviewd door een journalist van NRC. Hij zei dat het enige onderzoek dat zij in haar boek aanhaalt over het verband tussen migratie en seksueel geweld geen causaal verband vindt, en vroeg hoe zij tot de conclusie kwam dat dit er wel is. Ayaan Hirsi Ali antwoordde dat zij voorzichtige conclusies trekt, dat zij een correlatie ziet maar pleit voor meer onderzoek.

Dat is toch een heel voorzichtige, niet-wetenschappelijk onderbouwde aanzet, bijna een verzoek, om meer onderzoek te doen. Daar gewoon uit concluderen dat de onderzoekster heeft vastgesteld dat er een rechtstreeks verband is tussen religie en dit gedrag is toch wel een beetje het oprekken van wat ze zelf zegt in antwoord op de vraag van een NRC-journalist.

De realiteit is dat het rapport Plan International en het FRA-rapport (Fundamental Rights Agency) geen link leggen tussen ouderschap en religie. Ze zeggen ook niet dat er geen link is maar ze leggen die niet. Daar is geen onderzoek naar gedaan. Wel wordt gekeken naar ouderschap en etnische minderheids- of migratieachtergrond. Daaruit blijkt dat 44 procent autochtoon is, 22 procent met etnische afkomst of migratieroots en 9 procent met verschillende achtergronden. 24 procent van de slachtoffers kon niet bepalen wat de achtergrond van de persoon was.

Dat brengt toch een zekere nuance in het verhaal. Nogmaals, het zijn heel algemene cijfers.

Het European Agency for Fundamental Rights (FRA) gaf verder ook aan dat personen van buitenlandse herkomst in hoge mate slachtoffer zijn van verschillende vormen van geweld, naast lgbtqi en personen met een beperking. Dat zijn de drie groepen waarvan het FRA zegt dat ze het gemakkelijkst slachtoffer zijn.

In plaats van uit te gaan van een niet-bewezen eenduidige connectie tussen religie en straatintimidatie moeten we oog hebben voor de verschillende oorzaken die

hiervan aan de basis liggen. De wereld zou eenvoudig zijn mocht er een een-op-eenrelatie zijn want dan zouden we onze energie en focus daarop kunnen leggen en daaraan remediëren, maar spijtig genoeg is de problematiek breder. Het heeft te maken met stereotiepe en traditionele genderrollen die worden bepaald door onder meer religie en herkomst, maar ook door socio-economische omstandigheden, leeftijd, gender, opvoeding en politieke overtuiging. Deze stereotiepe denkbeelden zijn de voedingsbodem voor seksistische uitlatingen en seksuele straatintimidatie. Je merkt dat bij tal van groepen in de maatschappij en ongetwijfeld kan een bepaalde invulling van religie of een bepaalde culturele achtergrond triggeren dat iemand daartoe overgaat. Zelf denk ik ook aan een sociaal-economische achtergrond, leeftijd en politieke overtuiging. Wie opgroeit in een politieke omgeving die een bepaald beeld van vrouwen neerzet, kan ook getriggerd worden om zich fout te gedragen.

We moeten het probleem vooral aanpakken. Dat betekent kordaat optreden tegen de daders, omstaanders mobiliseren en slachtoffers ondersteunen. Het zijn de lokale besturen die dat kunnen en je ziet een verschil tussen steden. Er is een verschil tussen steden en dat verschil is niet een-op-een met de diversiteit ervan. Het zijn niet de meest diverse steden waar het probleem het scherpst is en waar men zich het onveiligst voelt. In sommige diverse steden voelt men zich heel onveilig en in sommige diverse steden voelt men zich niet onveilig. In sommige homogene steden voelt men zich onveilig en in andere homogene steden voelt men zich niet onveilig. Er is heel veel dat door het beleid kan worden gedaan, en dat is wat moet gebeuren. We moeten de problemen aanpakken. Dat vraagt een volhardende en een geëngageerde inzet om een gemeenschap te mobiliseren om een andere publieke cultuur tot stand te brengen. Dat doe je niet op één, twee, drie, maar met een volgehouden inspanning gedurende een aantal jaren keer je zo'n klimaat en breng je een klimaat van wederzijds respect en hoffelijkheid in de publieke ruimte. Dat doe je door kordaat op te treden tegen hen die over de schreef gaan en door hen die slachtoffer zijn echt te ondersteunen, de aangiftebereidheid aan te moedigen, politionele acties op te zetten en in scholen, jeugdbewegingen en buurten heel duidelijk te maken dat wij een samenleving zijn waarin we respect hebben voor elkaar, ongeacht de seksuele achtergrond, ongeacht de genderachtergrond. Dat is fundamenteel.

Er zijn steden die daarin de voorbije jaren succesvol zijn geweest. Het is mijn bedoeling om die projecten op te schalen en uit te breiden naar andere steden. Mijnheer Warnez, ik heb daarover gesprekken met burgemeesters van centrumsteden gevoerd. Het is een project dat ik graag in het najaar verder wil uitrollen. Het is mijn ambitie om te proberen daarmee klaar te zijn.

Met het inburgeringsbeleid zetten we daar hard op in en dat moet ook. In de inburgeringscursussen maatschappelijke oriëntatie gaat het onder meer heel nadrukkelijk over de gelijkheid van man en vrouw in onze samenleving, de gelijkheid en de gelijkwaardigheid, het respect dat men moet hebben voor elke persoon, ongeacht de seksuele geaardheid of het geslacht. Niet alleen in de publieke ruimte, maar ook op de werkvloer, in het onderwijs en overal waar men komt, moet men respect opbrengen. Men moet beseffen dat we in een samenleving leven die geen andere waarde aanvaardt dan de gelijkheid van man en vrouw. Dat staat centraal in de inburgeringscursussen.

Maar dit is meer dan een inburgeringsbeleid. Dit is voor mij in de eerste plaats een veiligheidsbeleid en in de tweede plaats een samenlevingsbeleid. Het zijn die twee factoren die determinerend zijn om dit te counteren en te keren. Het is soms hardnekkig bij sommigen. Wel, als die zich daarin verkeerd gedraagt, dan moet die dat voelen. Wie niet luistert, moet voelen. In dit geval omdat het fundamenteel gaat over de vrijheid van mensen en de waardigheid van vrouwen in onze samenleving.

En daar moeten wij geen millimeter aan toegeven. Alleen is dat stoer gezegd, kortdaat optreden. Maar dan begint het werk pas. Dan moet je een samenleving mobiliseren. Dan moet je jongere mensen doen inzien dat ze veel meer man zijn door zich hoffelijk te gedragen tegen vrouwen en op te komen voor slachtoffers, dan door mee te huilen met de wolven. En dat vraagt een inspanning, maar dat kan op het terrein. Dat is mogelijk. Daar zijn voorbeelden van in verschillende steden in Vlaanderen, waar men, de ene met meer succes dan de andere, met volharding dit kan realiseren.

Dat gaat ook wat in tegen een tijdsgeest waarin de algemene hoffelijkheid soms ver te zoeken is. Dat begint soms ook wel met ons eigen narratief af en toe. Maar dat is natuurlijk een werk van heel lange adem. Ik hoop, mijnheer Van Rooy, dat ik daarmee toch ingegaan ben op uw vraag, want bij de eerste vraagstelling was ik inderdaad vergeten om dat thema aan te raken.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Mijnheer Somers, u doet absoluut uw best. Dat kan ik wel zeggen. Maar u toont toch telkens aan – en dan spreek ik inderdaad soms ook iets te lang, voorzitter, omdat dit mij zo nauw aan het hart gaat – wat het essentiële verschil is. U ziet dit in de eerste plaats als een veiligheidsprobleem. Ik zie dit in de eerste plaats als een immigratie- en een inburgeringsprobleem. En daar heeft Hirsi Ali dat hele boek aan gewijd, met talloze verhalen en talloze gebeurtenissen, en niet alleen met cijfers, want sommige dingen zijn nu eenmaal moeilijk met cijfers te bewijzen. U hebt zelf ook net dat 'dark number' genoemd. Het feit alleen al dat dat zo groot is, laat zien hoe moeilijk het is om sommige dingen met cijfers te bewijzen.

Maar wie ontkent dat de massale immigratie van mensen die uit een land komen waar de wijken per definitie onveilig zijn voor meisjes en vrouwen – in heel die islamitische wereld is er geen één land waar meisjes en vrouwen zich kunnen kleden of zich kunnen gedragen zoals ze willen in de wijken en steden. Wie dan denkt dat als je veel van die mensen binnenhaalt, dat onze steden niet onveiliger zal maken, blijft natuurlijk het licht van de zon ontkennen. Ik betreur dat dat hier opnieuw gebeurt.

Ik zal dit soort vragen blijven stellen, want ik geloof niet – en laat dat nog maar duidelijk gezegd zijn, als conclusie, helaas – dat dit probleem zal verbeteren. Ik geloof dat het veeleer zal verslechteren, omdat er niet onder ogen wordt gezien dat dit een rechtstreeks verband heeft met immigratie en inburgering en men dit louter als een veiligheidsprobleem ziet. Dat gaat het probleem dus helaas niet oplossen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de ongebruikte coronazelftests in scholen – 4075 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, eind mei, begin juni ontvingen de scholen een gratis voorraad zelftests. Daarmee kon onderwijspersoneel dat dat wilde, zichzelf testen op corona. Het was een maatregel om de verspreiding van het virus tegen te gaan en het bood een extra zekerheid voor ons onderwijspersoneel.

In het leerplichtonderwijs werden naar verluidt 900.000 zelftests verdeeld, in het hoger onderwijs 220.000, in het deeltijds kunstonderwijs bijna 30.000 en in het volwassenenonderwijs zo'n 38.000. Ook de CLB's, de internaten en de onderwijsinspectie ontvingen een voorraad.

Steeds meer leerkrachten en directies zijn ondertussen gelukkig al één of zelfs twee keer gevaccineerd. Zelftests hebben voor hen dan geen nut meer. Ondertussen is het einde van het schooljaar in zicht en zullen de zelftests in de scholen dus heel binnenkort niet meer gebruikt kunnen worden. Uit contacten met verschillende directies blijkt dat scholen vaak nog een grote voorraad ongebruikte tests liggen hebben. Een tijdje geleden gaf uw collega die bevoegd is voor onderwijs aan dat de scholen zelf kunnen beschikken over het testmateriaal en dat er dus geen ophaling voorzien wordt.

Scholen hebben uiteraard vragen over het efficiënt inzetten van de tests. Het zou bijzonder jammer zijn dat de tests ongebruikt blijven liggen, terwijl die in de komende zomermaanden wel nuttig zouden kunnen worden ingezet in andere sectoren, zoals bij jeugdkampen, sportkampen en noem maar op.

Lokale besturen zouden een belangrijke rol kunnen spelen in de herverdeling van de zelftests. Zij hebben immers een goed zicht op de actuele noden. Straks vertrekken heel wat jongeren op jeugdkampen, zijn er culturele evenementen en starten heel wat verenigingen gelukkig hun activiteiten en werking weer op.

Minister, bent u het met mij eens dat lokale besturen hier het best geplaatst zijn om te zien waar dit testmateriaal nuttig kan worden ingezet tijdens de komende zomermaanden? Bent u van plan de lokale besturen op te roepen om een regierol op te nemen in de herverdeling van de zelftests? Ziet u andere mogelijkheden om de voorraad ongebruikte zelftests waar scholen over beschikken, nuttig en efficiënt in te zetten? Hebt u hierover contact met uw collega-minister Weyts?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Bedankt voor uw vraag, mijnheer Brouns. De aantallen zelftests die aan de verschillende onderwijsinstellingen zijn bedeed, werden bepaald door het Agentschap voor Onderwijsdiensten, dat ook de verdeling ervan heeft geregeld. Dat werd nogmaals bevestigd door collega Wouter Beke in de commissie Welzijn van 1 juni jongstleden.

Het departement Onderwijs heeft geen evaluatie voorzien van het gebruik. Er is dus geen duidelijk zicht op de aantallen die effectief al dan niet onder het personeel zijn verdeeld, dan wel nog in de scholen zouden liggen. Het is wel zo dat in de verdeelde aantallen zelftests al rekening werd gehouden met de evolutie van de vaccinatiecampagne.

Collega-minister Weyts heeft in de media al aangegeven dat de scholen zelf kunnen beschikken over het testmateriaal en dat dat zeker nog nuttig kan worden besteed in bijvoorbeeld de zomerscholen. De tests zouden, afhankelijk van de vaccinatiecampagne, eventueel ook kunnen worden gebruikt bij de start in september. Die beoordeling komt evenwel niet aan mij toe.

De koepel van het Katholiek Onderwijs heeft de scholen die met een overschot zitten, al aangeraden om de zelftests aan andere scholen of scholengemeenschappen te geven of die over te maken aan de zorgsector en de jeugdkampen.

Indien binnen het brede onderwijsveld geen oplossingen kunnen worden gevonden, komen inderdaad de lokale besturen in beeld. Zij hebben een goed zicht op de mogelijke noden binnen hun gemeenten en kunnen daarin een regierol opnemen.

Eerst een kleine kanttekening in dat verband: de lokale besturen hebben geen zelftests besteld via het raamcontract dat wij vanuit Vlaanderen hebben voorzien. Ik concludeer daaruit dat lokale besturen op dit moment niet veel interesse hebben in zelftests. Dat is niet abnormaal. Er is steeds aangegeven dat zelftests niet geschikt zijn voor mensen die gevaccineerd zijn. En gezien de grote vaccinatiegraad wordt zelftesting dus minder relevant.

Samen met minister Weyts heb ik afgesproken dat scholen met eventuele overschotten ook contact kunnen opnemen met het lokale bestuur om daar afspraken over te maken. Dergelijke tests kunnen, indien gewenst, ingezet worden bij jongeren, bij wie de vaccinatiegraad nog lager ligt, bijvoorbeeld als onderdeel van de veilige organisatie van kampen of andere jeugdinitiatieven. Zoals steeds is lokale autonomie daarbij voor mij het sleutelwoord. Ik ben ervan overtuigd dat zowel scholen als lokale besturen hier op een doordachte manier mee zullen omgaan en elkaar zullen vinden indien nodig. Het lijkt me niet gepast of proportioneel om hier vanuit Vlaanderen te zwaar op te sturen.

Minister Weyts heeft hierover al afspraken gemaakt met de onderwijsverstrekkers en de onderwijsbonden in het onderwijsoverleg. Lokale besturen en alle lokale actoren hebben het afgelopen jaar heel veel samenwerkingsbereidheid, wendbaarheid en daadkracht getoond, bijvoorbeeld bij het organiseren van noodopvang. Ik ben ervan overtuigd dat ook hier opnieuw een uitweg zal worden gevonden door hen.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Bedankt voor uw heel duidelijke en heldere antwoord, minister. Uiteraard deel ik uw mening dat het niet al te veel vanuit Brussel moet worden opgelegd, maar ik denk wel dat we het erover eens zijn dat het niet de bedoeling kan zijn dat die zelftests stof liggen te vergaren op school. En dat zijn toch nog steeds de signalen die wij opvangen. Natuurlijk is het eigen aan lokale besturen om niet stil te blijven zitten. Er zijn natuurlijk wel contacten her en der, maar op dat vlak denk ik dat enige indicatie vanuit Vlaanderen, vanuit onderwijs of vanuit u, richting de lokale besturen om die contacten te leggen, niet slecht is.

Anderzijds zien we nu ook lokale besturen die zelf zelftests aankopen om die mee te geven aan hun jeugdverenigingen en sportkampen en dergelijke, terwijl er in de school in hun stad of gemeente nog dozen onuitgepakte tests liggen. Door de media-aandacht die daaraan gegeven is, zijn er inderdaad links en rechts wel wat initiatieven. Maar vanuit de gedeelde bezorgdheid die we hebben, denk ik dat het toch niet de bedoeling kan zijn dat er onbenut achter zouden blijven in de schoolvakantie, terwijl ze elders nuttig kunnen worden ingezet. Dat was de bezorgdheid en een voorstel daaromtrent dat wij geuit hebben.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u, collega Brouns, voor de vraag. Ze komt donderdag ook aan bod in de commissie Onderwijs.

Minister, u zegt dat u gaat kijken naar het optimaal inzetten van die testen, dat kan bijvoorbeeld op jeugdkampen en in zorginstellingen, al dan niet via de lokale besturen. Dat is een goed idee. We kunnen ze beter gebruiken dan laten liggen. We moeten wel zien in welke mate we in september nog zelftesten/sneltesten in scholen nodig hebben. Ik hoor bij verschillende scholen een beetje terughoudendheid, zeker voor de testen die niet vervallen in de vakantie. Ze willen de testen misschien zelf bijhouden voor september, want ze weten niet hoe ze daar tegenover staan.

Ik zou willen oproepen om niet te hard met de vinger te wijzen naar scholen die ze eventueel niet zouden verspreiden.

In een aantal scholen zijn heel veel testen gebruikt, in andere heel weinig. Dat is een vaststelling die ik samen met jullie doe. Ik kijk ernaar uit dat er wijs mee wordt omgegaan, dat treed ik bij, minister, met die testen.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Voorzitter, ik ben het voorstel en idee van collega Brouns genegen. We stellen donderdag inderdaad dezelfde vraag in de commissie Onderwijs. Ik deel vooral de bezorgdheid van de collega, omdat de verdeling van de zelftesten vrij laat op gang gekomen is, bijna tegen het einde van het schooljaar. Her en der zullen wel wat scholen met behoorlijk wat overschot zitten. Ik vind het bizar, minister, maar dat ligt niet aan u, dat ligt aan Onderwijs, we moeten daar de bevoegde minister voor ondervragen, dat er weinig zicht is op de aantallen die gebruikt zijn. Dat is essentieel om te weten.

Ik dacht net zoals collega Brouns dat binnen de idee van de subsidiariteit best een rol zou kunnen zijn weggelegd om die zelftesten in te zetten bij culturele of andere evenementen tijdens de zomer, waarbij het belangrijk is dat er snel duidelijkheid is. Bij het begin van de zomer zijn er nog meer niet-gevaccineerde mensen dan tegen het eind van de zomer. Wat dat betreft, zou ik graag snel beslissingen zien om ook zicht te krijgen op de hoeveelheid ongebruikte testen. Waar en wanneer kunnen die zo snel mogelijk worden ingezet?

Ik heb nog een praktische bedenking, minister. In de kleine gemeenten zijn er minder scholen en wellicht minder overschotten dan in grote gemeenten met grote scholen. Hoe krijgt u daar een correcte verdeling in? Hoe kunnen we zorgen voor een evenwichtige verdeling van de overschotten aan zelftesten?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik wil de drie collega's danken voor hun aandacht en bezorgdheid rond dit thema, maar zoals twee van de drie, of zelfs drie van drie, zeiden, zijn dit zeer interessante vragen voor minister Weyts. Er zijn momenteel zelftesten voor het onderwijsveld, die zijn ter plaatse. Er is bewust voor gekozen om niet te onderzoeken hoeveel er gebruikt zijn en hoeveel niet. Op het moment dat de scholen in al hun wijsheid beslissen dat ze een aantal van die testen aan de samenleving ter beschikking kunnen stellen – sommige zullen misschien willen wachten tot september, dat is hun goed recht –, zou ik hen willen oproepen om contact op te nemen met de lokale besturen in hun omgeving, in de perimenter waar hun leerlingen vandaan komen. Lokale besturen, mijnheer Brouns, dat gaat u niet tegenspreken, zijn goed geplaatst om dit te bekijken.

Het katholiek onderwijs heeft al een oproep gedaan, ze denken aan de zorg- en de jeugdsector. Mijn oproep aan de scholen zou zijn om contact op te nemen met het lokale besturen, want zij zullen dat goed kunnen verspreiden.

Een volgende stap, mijnheer Janssens, is wat de gemeenten zonder scholen moeten doen. Tussen de gemeenten onderling is er toch wel enige interactie. Een school zou zelf kunnen beslissen om iets verder te kijken dan de plek waar ze zit. De school zou ook naar de buurgemeenten kunnen kijken.

Maar ten tweede hebben het onderwijsveld en de lokale besturen voldoende contact met elkaar. Als een bepaalde gemeente echt nood heeft aan zelftesten kunnen ze die vragen aan collega's in de buurt.

Wat tot nu toe niet gebeurd is, dat wil ik nog eens herhalen, mijnheer Brouns, de gemeenten hebben zelf nog geen testen besteld. Ze kunnen dat doen. Dat zit nog niet in de call die wij aangeboden hebben. Daar is geen gebruik van gemaakt. We hebben een raamcontract afgesloten waar lokale besturen konden inschrijven, ze hebben dat nog niet gedaan. Dat is geen verwijt. Integendeel, ze hebben werk genoeg gehad. Dat geeft mij wel een zekere indicatie dat de urgentie niet supergroot is.

Laten we eerlijk zijn met elkaar, het is niet zo dat lokale besturen smeken om zelftesten. Dat is niet het huidige klimaat.

Samen met jullie zal ik goed luisteren naar het antwoord van minister Weyts. Nogmaals, mijn oproep aan de scholengemeenschappen is: als jullie zelftesten over hebben, neem contact op met het lokaal bestuur.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Inderdaad, minister, we zitten hier op dezelfde golflengte. Het is niet zo dat de gemeenten vragende partij waren, maar ze zijn zoals steeds bereid hun verantwoordelijkheid te nemen, zeker als de scholen aangeven dat ze testen over hebben en daar niet goed raad mee weten. Er is communicatie geweest, er zijn scholen die proactief een verdeling gedaan hebben naar bevriende organisaties. Dat vernam ik deze ochtend nog.

Wat betreft lokale besturen en kleine gemeenten die geen scholen op hun grondgebied hebben, hebben wij het initiatief genomen om binnen de eerstelijnszones bijkomende communicaties te doen naar de scholen. Dat initiatief delen we met andere eerstelijnszones, altijd vanuit één bezorgdheid: het zou zonde zijn, mocht dat materiaal ergens liggen stof te vergaren, terwijl het elders nuttig gebruikt zou kunnen worden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.